

Araştırma Makalesi Research Article**Babanın Kişilik Özelliklerinin Doğum Korkusuna Etkisinin Değerlendirilmesi**
*Evaluation of the Effect of Father's Personality Traits on Fear of Childbirth*Mahmut DEMİRKOL¹¹Hemşire, demirkol4@hotmail.de, ORCID: 0009-0003-1876-5538

MAKALE BİLGİSİ

Anahtar Kelimeler:

Babaların Doğum Korkusu
Kişilik Özellikleri
Doğum Öncesi Eğitim

ÖZ

Bu araştırma, babaların kişilik özelliklerinin doğumla ilgili korku düzeylerini nasıl etkilediğini incelemeyi amaçlamaktadır ve elde edilen bulgulara dayanarak babaların doğum sürecinde yaşadıkları kaygı ve korkuyu hafifletmeye yönelik stratejiler geliştirmektir. Araştırmanın evrenini, 20.02.2023-20.05.2023 tarihlerinde Kocaeli ilinde yaşayan ve doğum öncesi ve doğum sonrası 1-6 aylık süreçte olan baba ve baba adayları oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem olarak 398 baba araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada kişisel bilgi formu ile birlikte babaların doğum korkusu ölçeği ve beş faktör kişilik özelliği ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, babaların kişilik özellikleri puan ortalamaları incelenmiş ve bulgular, babaların dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve açıklık boyutlarında yüksek puanlar aldığını, nevrozizm boyutunda ise daha düşük puanlar aldığını göstermektedir. Bu sonuçlar, babaların sosyal ilişkilerde aktif, başkalarıyla uyumlu, sorumluluk sahibi ve yeniliklere açık olma eğiliminde olduklarını, aynı zamanda duygusal olarak istikrarlı olduklarını ve stresle başa çıkma yeteneklerinin iyi olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca babaların doğum sürecine ilişkin belirgin bir korku yaşadıkları saptanmıştır. Araştırma bulguları, babaların kişilik özelliklerinin doğum korkusu üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Sorumluluk kişilik özelliği, doğum korkusu üzerinde negatif yönde güçlü bir etki göstermektedir. Sorumluluk düzeyi yüksek olan babaların doğum korkusu düşük bulunmuştur. Nevrotizm kişilik özelliği, doğum korkusu üzerinde pozitif yönde güçlü bir etkiye sahiptir. Nevrotizm düzeyi yüksek olan babaların doğum korkusu daha yüksek bulunmuştur. Açıklık kişilik özelliği de doğum korkusu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir. Açıklık düzeyi yüksek olan babaların doğum korkusu daha yüksek bulunmuştur.

ARTICLE INFO

Keywords:

Fathers' Fear of Childbirth
Personality Traits
Prenatal Education

ABSTRACT

This study aims to examine how fathers' personality traits affect their levels of fear related to childbirth and to develop strategies to alleviate the anxiety and fear experienced by fathers during the childbirth process based on the findings. The universe of the study consists of fathers and prospective fathers living in Kocaeli province between 20.02.2023 and 20.05.2023 and who are in the prenatal and postnatal period of 1-6 months. 398 fathers were included in the study as a sample. In the study, the fathers' fear of childbirth scale and the five-factor personality trait scale were used together with the personal information form. In the study, the mean scores of the fathers' personality traits were examined and the findings show that fathers received high scores in the dimensions of extroversion, agreeableness, responsibility and openness, and lower scores in the dimension of neuroticism. These results reveal that fathers tend to be active in social relationships, compatible with others, responsible and open to innovations, and are also emotionally stable and have good stress coping skills. It was also determined that fathers experienced a significant fear regarding the childbirth process. The research findings show that fathers' personality traits have significant effects on fear of childbirth. The personality trait of conscientiousness has a strong negative effect on fear of childbirth. Fathers with high levels of conscientiousness have lower fear of childbirth. The personality trait of neuroticism has a strong positive effect on fear of childbirth. Fathers with high levels of neuroticism have higher fear of childbirth. The personality trait of openness also has a significant positive effect on fear of childbirth. Fathers with high levels of openness have higher fear of childbirth.

1 GİRİŞ

Doğum dönemi hem anne adayları hem de baba adayları için önemli ve zorlu bir dönemdir. Literatürde babaların doğum sürecine katılımının önemi vurgulanmakta, çünkü bunun annelerin doğuma yönelik kaygılarını hafiflettiği gösterilmiştir (Glover, 2001). Ancak babaların doğum korkusuyla karşılaşmış ve bu korkunun bireysel kişilik özellikleriyle nasıl ilişkili olduğunu araştıran araştırmaların sayısı oldukça azdır.

Eysenck'in kişilik teorisi kişilik özelliklerini üç temel boyutta sınıflandırır: nevrotiklik, dışadönüklük ve psikotizm (Eysenck ve Eysenck, 1975). Nevrotiklik bireyin duygusal dengesizliği ve strese verdiği tepkilerle ilgilidir; dışadönüklük ise bireyin sosyal etkileşimlere olan eğilimiyle ilgilidir. Psikotizm ise kişilerarası ilişkilerde yaşanan zorluklar ve mesafeliliği ifade etmektedir (Eysenck ve Eysenck, 1985). Bu kişilik özellikleri, bireylerin stres yaratan çeşitli durumlara nasıl tepki vereceğini önemli ölçüde etkilemekte ve şekillendirmektedir (Premuzic, 2007; Çivitci ve Arıcıoğlu, 2012).

Yapılan araştırmalara göre yüksek derecede nevrotikliğe sahip bireylerin özellikle doğum sürecinde yüksek düzeyde kaygı ve korku yaşama eğiliminde oldukları bulunmuştur (Özkan, 1993; Saisto ve Halmesmaki, 2003). Öte yandan, dışadönüklük özellikleri sergileyen bireyler genellikle daha iyimser bir bakış açısına sahiptir ve sosyal destek ağlarını kendi yararlarına daha iyi kullanabilirler (Lounsbury ve Gibson, 2009). Psikotizmin etkisi daha karmaşıktır çünkü bu kişiler başkalarıyla anlamlı bağlantılar kurmada ve duygusal teselli aramada zorluklarla karşılaşabilirler.

Araştırma babaların kişilik özelliklerinin doğumla ilgili korku düzeylerini nasıl etkilediğini araştırmayı amaçlamaktadır. Eysenck'in kişilik teorisinden yararlanarak babaların nevrotiklik, dışadönüklük ve psikotizmlerinin doğum sürecindeki kaygı düzeyleri üzerindeki etkisini keşfetmeye çalışılmaktadır (Eysenck ve Eysenck, 1975; Eysenck ve Eysenck, 1985).

Araştırmanın amacı babaların kişilik özelliklerinin doğum korkusu üzerindeki etkisini incelemek ve bu bulgulara dayanarak babaların doğum sürecinde yaşadıkları kaygı ve korkuyu hafifletmeye yönelik stratejiler geliştirmektir. Duygusal dengesizlik ve strese verilen tepkileri ifade eden nevrotiklik ve sosyal etkileşimlere katılma isteğiyle ilgili olan dışadönüklük incelenecektir. Ek olarak, kişilerarası ilişkilerde zorluklar ve kopukluk içeren psikotizmin rolü de kapsamlı bir şekilde araştırılacaktır. Çalışma, nevrotiklik düzeyi yüksek olan babaların yüksek doğum korkusu yaşayıp yaşamadığını belirlemeyi amaçlıyor ve dışadönüklük ile psikotizmin bu olguya spesifik katkıları derinlemesine incelenecek. İlgili literatür Eysenck ve Eysenck (1975), Premuzic (2007) ve Çivitci ve Arıcıoğlu'nun (2012) çalışmalarını içermektedir.

Araştırma bulgularının amacı, bu alandaki anlayış eksikliğini gidermek ve doğumla ilgili kaygıyı hafifletmeye odaklanan çabalara değerli bir katkı sağlamaktır. Babaların kişilik özelliklerinin doğum sürecindeki önemini vurgulayan bu sonuçlar, baba desteğinin artırılmasına yönelik yeni bilgiler sunma ve gelecekteki araştırmalara temel oluşturma potansiyeline sahiptir (Saisto ve Halmesmaki, 2003).

Bu çalışmanın amacı, babanın kişilik özelliklerinin doğumla ilgili kendi kaygıları üzerindeki etkisini araştırarak mevcut literatürdeki önemli bir boşluğa değinmektir. Doğum süreci sadece anne adayları için değil, baba adayları için de duygusal ve psikolojik zorluklar yaşayabilen bir süreçtir. Ancak babaların doğuma yönelik kaygıları ve bunun bireysel kişilik özellikleriyle ilişkisi konusunda araştırmaların yetersizliği söz konusudur (Glover, 2001).

Babaların nevrotikliği, dışadönüklüğü ve psikotizminin doğum korkusu üzerindeki etkisi Eysenck'in kişilik kuramı doğrultusunda incelenecektir. Bu değerlendirme, doğum sürecine yönelik psikolojik destek ve müdahale girişimlerinin oluşturulması konusunda bilgi vermenin yanı sıra, babalara doğum korkusuyla etkili başa çıkma stratejileri geliştirme konusunda rehberlik etme açısından önemli bir potansiyel barındırmaktadır (Eysenck ve Eysenck, 1975; Eysenck ve Eysenck, 1985).

Araştırmanın sonuçlarının pratik sonuçları, doğum yolculuğuna aktif olarak katılan sağlık profesyonellerini, danışmanları ve aile terapistlerini de kapsamaktadır. Babaların bireysel özelliklerinin doğum korkusu üzerindeki etkisinin anlaşılmasıyla hem kapsamlı hem de etkili destek programlarının geliştirilmesine yönelik değerli bilgiler elde edilebilir (Premuzic, 2007; Çivitci ve Arıcıoğlu, 2012).

Babaların doğum sürecindeki duygusal ve psikolojik yolculuğunu anlamak, onların kişilik özelliklerinin doğum korkusuyla nasıl bir ilişki kurduğunun kapsamlı bir şekilde incelenmesini gerektirir. Bu

korelasyonun önemi abartılamaz. Yüksek düzeyde nevroitiklik sergileyen babaların doğum korkusunun daha fazla olacağı, dışadönüklüğü yüksek olan babaların ise daha az korku yaşayacağı öngörülmektedir. Ayrıca psikotikliğin varlığı babaların doğum süreci boyunca yaşadıkları korkuyu yoğunlaştırabilmektedir. Bu bağlantıların daha derinlemesine anlaşılması şüphesiz doğum sürecine dahil olan bireylere yönelik daha etkili psikolojik destek ve müdahale programlarının geliştirilmesini kolaylaştıracaktır.

2 MATERYAL VE METOD

2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modelimde tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlayan bir araştırma desenidir. Bu model, genellikle sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılır ve araştırmacılara değişkenler arasındaki korelasyonları inceleme imkanı sunar (Büyüköztürk, 2012; Creswell, 2012; Karasar, 2005). İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birbirleriyle nasıl etkileşimde bulunduğu ve bu etkileşimlerin yönü hakkında bilgi sağlanır (Cohen, Manion, & Morrison, 2007).

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Şehir hastanesi ve Gölcük Necati Çelik Devlet Hastanesinde bir yıl içerisinde doğum yapan primipar gebelerin eşleri oluşturmaktadır. Alınan bilgilere göre şehir hastanesine son beş ayda 637 gebe, devlet hastanesine ise son sekiz ayda 162 gebe başvurmuştur. Şehir hastanesine yıllık 1529, devlet hastanesine 243 gebe başvurusu beklenmektedir. Örneklem büyüklüğü Salant ve Dillman'ın (1994) belirlediği formül ile hesaplanmıştır.

$$n = d^2(N-1) + t^2pq / 2pq$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen ± örneklem hatasıdır.

Örneklem formülü kullanılarak homojen bir yapıda olmayan bu evren için % 95 güven aralığında, ± % 5 örneklem hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü $n = 1772 (1,96)^2 (0,5) (0,5) / (0,5)^2 (1772-1) + (1,96)^2 (0,5) (0,5) = 316$ olarak hesaplanmıştır. Ayrıca araştırma hipotezine ilişkin güç analizi yapılmıştır. Testin gücü, G*Power 3.1 programı ile hesaplanmıştır. Etki büyüklüğü Cohen(1988) tarafından belirlenen çoklu regresyon analizine göre orta düzeyde olarak 0.15 alınmıştır. Çalışmanın gücünün belirlenmesinde %95 değerini geçmesi için; %5 anlamlılık düzeyinde ve 0.15 etki büyüklüğünde 107 kişiye ulaşılması gerekmektedir (df=2; F=3,086). Araştırmada 398 babaya ulaşılmıştır.

2.3 Veri Toplama Aracı

Ele aldığımız çalışmada; toplamda iki adet ölçek ve Tanıtıcı bilgi formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu, bilgi formu ve ölçekler detaylı olarak işlenmiş ve çalışmanın yöntem kısmına dahil edilmiştir.

2.3.1 Tanıtıcı Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatür taranarak (Aktaş-Erkek, 2018; Yakut, 2015) hazırlanan bu formda; babaların sosyo-demografik (yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, sosyal güvence durumu) doğum ile ilgili özelliklerini içeren toplam 26 sorudan oluşmaktadır.

2.3.2 Babaların Doğum Korkusu Ölçeği

Babaların Doğum Korkusu Ölçeği 2020 yılında Ghaffari ve ark., tarafından babalarda doğum korkularını belirlemek amacıyla ortaya atılıp, geliştirilmiştir. Ghaffari ve ark., ölçeğin geliştirilmesi aşamasında, nitel ve nicel yöntemler kullanmıştır. Nitel aşamada 20 baba katılımcı olarak çalışmaya dahil edilmiş ve katılımcılar ile görüşmeler sağlanmıştır. Babaların doğum korkusunun belirlenebilmesi ve ölçeğin madde havuzunun

oluşturulması için literatür taraması yapılmıştır. Çalışmanın nicel ayağında ise bu ölçeğin güvenilirliğinin yanı sıra görünüş, içerik ve yapı geçerliliği değerlendirilmiştir. Yapı geçerliğini sağlamak için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Güvenilirlik, iç tutarlılık ve bileşik güvenilirlik ölçütleri aracılığıyla değerlendirilmiştir (Ghaffari ve ark., 2020). Ölçeğin Türkçe uyarlaması Terzioğlu ve ark., (2020) yapmıştır. Ek olarak Terzioğlu ve ark., ölçeğin güvenilirliğini de ele almış, yapılan çalışmanın sonucunda; cronbach alpha katsayısı $=.89$ 'dur. Ölçek iki boyuttan oluşmaktadır. Bunlardan ilki, doğum süreci; 12 maddeden oluşmaktadır. İkincisi ise hastane korkusu; 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli likert tipi ölçek gurubunda yer almakta olup: Hiç katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Tamamen katılıyorum (5) şeklinde cevaplanan 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 85 iken alınabilecek en düşük puan 17'dir. Ölçeğin genel Cronbach alpha değeri $= .89$ olarak bulunmuştur. Alt boyutlar incelendiğinde, doğum süreci korkusu için $\alpha = .85$ ve hastane korkusu için $\alpha = .80$ bulunmuştur.

2.3.3 Beş Faktör Kişilik Özelliği Ölçeği

"Beş Faktör Kişilik Envanteri" 1991 yılında formu John, Donahue ve Kentle tarafında geliştirilmiştir. Envanterin temelleri Goldberg tarafından 1981 yılında kişiliğin beş boyutu üzerine yaptığı bir araştırma sonucunda "Big Five" kavramına dayanmaktadır (Karaman ve ark., 2009: 2358). McCrae ve Costa'nın 2003 yılında yayınladıkları çalışmada, faktör analizi sonuçları; Goldberg'in (1981) beş faktör kişilik modelini doğrulamıştır. Bilim insanları bu modelin, kişilik teorilerinden bağımsız olarak beş temel kişilik özelliğini kullanarak bireylerin birbirlerini anlamalarını sağlaması açısından önemli olduğu vurgulamaktadırlar. Beş Büyük Kişilik Faktörü Kuramı, kişiliği beş ana unsura ayırır ve kişiliği bu beş temel kişilik faktörüne göre açıklar. Başlangıçta kişilik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan beş faktör modeli, daha sonra kişilik yapısını açıklamak için kullanılmaya başlanmış ve modelin beş faktörü ayrıntılı olarak tanıtılmıştır. Beş Faktörlü Kişilik Envanteri; beşli likert ölçek tipinde tasarlanmıştır. Ölçek; 44 maddesi mevcut olup katılımcılarına; 1 (Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında değişen beş puanlık bir derecelendirme yapmaktadır. Ölçek beş temel faktör üzerine yoğunlaşmaktadır. Bunlar: dışa dönüklük, gelişime açıklık, duygusal tutarsızlık, sorumluluk(özdenetim) ve geçimlilik (yumuşak başlılık)'dır (Bilgin, 2017: 235). Ölçeğin Türkçe uyarlaması ilk olarak 2005 yılında, Sümer ve Sümer tarafından yapılmıştır. Aynı zamanda Türkçe uyarlama için Karaman ve ark. (2009: 2357-2359) çalışmalara yürütmüştür. Beş Faktör Kişilik Envanteri içerisinde yer alan; dışadönüklük kişilik özelliği alt boyutu 1, 6, 11, 16, 21, 26, 31 ve 36'ncı maddelerden, uyumluluk kişilik özelliği alt boyutu 2, 7, 12, 17, 22, 27, 32, 37 ve 42'inci maddelerden, sorumluluk kişilik özelliği alt boyutu 3, 8, 13, 18, 23, 28, 33, 38 ve 43'üncü maddelerden, nevrozizm kişilik özelliği alt boyutu 4, 9, 14, 19, 24, 29, 34 ve 39'uncu maddelerden ve açıklık kişilik özelliği alt boyutu 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 41 ve 44'üncü maddelerden oluşmaktadır. Bu maddelerden 2., 6., 8., 9., 12., 18., 21., 23., 24., 27., 31., 34., 35., 37., 41. ve 43. maddeler ters yönde puanlanmaktadır. Her bir alt ölçekten alınabilecek puan 8 ile 50 arasında değişmektedir. Alt ölçeklerden alınan puan bireylerin o alt ölçeğin ölçtüğü kişilik özelliğini gösterme düzeyini ifade etmektedir. Envanterin cronbach alfa katsayıları versiyonlarına göre değişiklik göstermektedir. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür: İngilizce .73 ile .80; ABD versiyonu .79 ile .88; İspanyolca .69 ile .77;

Türkiye versiyonu .66 ile .77 arasında değişmektedir. Bu araştırma için kullanılan Beş Faktör Kişilik Özelliği Ölçeği'nin Cronbach alpha değerleri dışa dönüklük alt boyutu için .78, uyumluluk için .75, sorumluluk için .82, nevrozizm için .77 ve açıklık için .79 olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin alt boyutlarının yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

2.4 Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma hesaplanmıştır. Sürekli değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla Pearson korelasyon analizi uygulanmış, değişkenler arasındaki nedensel ilişkileri test etmek için regresyon analizi kullanılmıştır.

3 BULGULAR VE YORUMLAR

3.1 Tanımlayıcı Özellikler

Tanımlayıcı özellikler, babaların ve eşlerinin yaş, eğitim durumu, çalışma durumu ve diğer demografik değişkenler açısından detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Aşağıda, babaların tanımlayıcı özelliklerine ilişkin bulgular sunulmaktadır.

Tablo 1. Babaların Tanımlayıcı Özellikleri

Değişkenler	Frekans	Yüzde (%)
Yaş (Ort=29,490±4,803; Min=18; Maks=42)		
25 ve altı	80	20.1
26-30	143	35.9
31-35	128	32.2
36 ve üzeri	47	11.8
Eğitim Durumu		
Ortaokul mezunu	127	31.9
Lise mezunu	112	28.1
Üniversite ve üstü	159	39.9
Eşin Yaşı (Ort=26,300±5,585; Min=18; Maks=39)		
25 ve altı	175	44.0
26-30	144	36.2
31 ve üzeri	79	19.8
Eşin Eğitim Durumu		
İlk ve ortaokul mezunu	63	15.8
Lise mezunu	144	36.2
Üniversite ve üstü	191	48.0
Eşin Çalışma Durumu		
Evet	80	20.1
Hayır	318	79.9
Sosyal Güvence Durumu		
Evet	398	100.0
Aile Tipi		
Geniş aile	143	35.9
Çekirdek aile	223	56.0
Diğer	32	8.0
Ekonomik Durum		
Gelir giderden düşük	32	8.0
Gelir gidere denk	271	68.1
Gelir giderden fazla	95	23.9
Yaşamın En Uzun Geçirildiği Yer		
İl	144	36.2
İlçe	95	23.9
Köy/Kasaba	159	39.9
İlk Kez Babalık Yaşı (Ort=29,370±4,801; Min=18; Maks=42)		
25 ve altı	80	20.1
26-30	159	39.9
31-35	112	28.1
36 ve üzeri	47	11.8
Eşin Kaçınıcı Gebeliği		
1	334	83.9
2 ve üzeri	64	16.1
Eşin Daha Önce Düşük Yapma Durumu		
Hayır	334	83.9
Evet	64	16.1
Eşin Daha Önce Küretaj Olma Durumu		

Hayır	366	92.0
Evet	32	8.0
Eşin Doğum Şekli		
Hiç doğum yapmadı	288	72.4
Vajinal/normal doğum	31	7.8
Sezaryen doğum	79	19.8
Gebeliğin Planlı Olması		
Evet	350	87.9
Hayır	48	12.1
Eşin Gebelikte Eğitim Alma Durumu		
Evet, eşim eğitim aldı	111	27.9
Evet, ikimiz birlikte eğitim aldık	79	19.8
Hayır	208	52.3
Doğum Şeklinin Sorulma Durumu		
Evet	190	47.7
Hayır	208	52.3
Doğum Şekline Kim Karar Vermeli Görüşü		
Doktor karar vermeli	80	20.1
Doktor tarafından bilgilendirildikten sonra kararı ben vermeliyim	32	8.0
Doktor tarafından bilgilendirildikten sonra kararı ben ve eşim vermeliyiz	238	59.8
Dr/hemşire ve ben birlikte kararı vermeliyiz	48	12.1
Doğum Şekli Kararında Söz Sahibi Olmak İsteme		
Evet	286	71.9
Hayır	112	28.1
Eş İçin Doğum Tercihi		
Vajinal/normal doğum	350	87.9
Sezaryen doğum	48	12.1
Eşin Doğum Şeklinin Nasıl Gerçekleşeceği		
Normal doğum	191	48.0
Sezaryen doğum	79	19.8
Kararsız	128	32.2
Eşinizin doğum şekline karar vermede kimlerin etkili olduğu*		
Doktor	350	87.9
Ebe/Hemşire	63	15.8
Annem/Kız Kardeşim	15	3.8
Kayınvalidem	15	3.8
Doğum Yapan Arkadaşları	48	12.1
Televizyon/İnternet	16	4.0
Diğer	80	20.1
Ort	36,950	Ss
Eşin Gebelik Haftası (Min=28; Maks=41)		3,020

*Birden fazla seçilen madde

Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 29,49±4,80 olup, en genç katılımcı 18, en yaşlı katılımcı ise 42 yaşındadır. Katılımcıların %35,9'u 26-30 yaş aralığında yer alırken, %32,2'si 31-35 yaş aralığında bulunmaktadır. Eğitim durumlarına bakıldığında, en büyük grup %39,9 ile üniversite mezunları ve üzeri olup, %31,9'u ortaokul mezunudur.

Eşlerin yaş ortalaması 26,3±5,58 olup, en düşük yaş 18, en yüksek yaş ise 39 olarak belirlenmiştir. Eğitim düzeyi açısından, eşlerin %48,0'inin üniversite ve üzeri eğitime sahip olduğu görülmektedir. Eşlerin çalışma durumu incelendiğinde, %79,9'unun çalışmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların %56,0'ı çekirdek aile yapısına sahipken, %35,9'u geniş aile içinde yaşamaktadır. Ekonomik durum değerlendirmesinde, %68,1'i gelirinin giderine denk olduğunu, %23,9'u gelirinin giderinden fazla olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %39,9'u köy/kasabada, %36,2'si şehirde yaşamlarını en uzun süre geçirmiştir.

Katılımcıların ilk kez babalık yaş ortalaması $29,37 \pm 4,80$ olarak hesaplanmış olup, %39,9'u 26-30 yaş arasında ilk kez baba olmuştur. Eşlerin %83,9'u ilk gebeliğini yaşamakta olup, %16,1'i ikinci veya daha fazla gebelik deneyimine sahiptir. Daha önce düşük yapma oranı %16,1, küretaj olma oranı ise %8,0 olarak belirlenmiştir.

Doğum şekline bakıldığında, eşlerin %72,4'ünün henüz doğum yapmadığı, %19,8'inin sezaryen ile, %7,8'inin ise vajinal/normal doğum yaptığı tespit edilmiştir. Gebeliğin planlı olup olmadığı sorusuna katılımcıların %87,9'u evet yanıtını vermiştir. Gebelik sürecinde eğitim alma durumu açısından, %27,9'u yalnızca eşlerinin eğitim aldığı, %19,8'i ise eşile birlikte eğitim aldığı ifade etmiştir.

Doğum şeklinin belirlenmesine yönelik görüşlerde, katılımcıların %59,8'i doktor tarafından bilgilendirildikten sonra kararın eşleriyle birlikte verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Doğum şekli konusunda söz sahibi olma isteği %71,9 oranında desteklenmiştir. Tercih edilen doğum yöntemi açısından, %87,9 vajinal doğumu tercih ettiğini, %12,1 ise sezaryen doğumu tercih ettiğini belirtmiştir.

Doğum şekline karar verme sürecinde etkili faktörler arasında %87,9 ile doktorlar başı çekerken, ebe/hemşirelerin etkisi %15,8 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, katılımcıların %12,1'i doğum yapmış arkadaşlarının bu süreçte etkili olduğunu ifade etmiştir. Gebelik haftası ortalama $36,95 \pm 3,02$ olarak hesaplanmış olup, en düşük gebelik haftası 28, en yüksek gebelik haftası 41 olarak tespit edilmiştir.

3.2 Kişilik Özellikleri İle Doğum Korkusu Puan Ortalamaları

Bu bölümde, babaların kişilik özellikleri ve doğum korkusu puan ortalamaları analiz edilmiştir. Kişilik özelliklerine ilişkin puan ortalamaları aşağıda detaylı bir şekilde sunulmaktadır.

Tablo 2. Kişilik Özellikleri Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Maks.	Ölçek Min-Maks.	Alpha
Dışa Dönüklük	398	28,955	4,754	19,000	38,000	8-50	0,889
Uyumluluk	398	36,188	4,032	27,000	43,000	8-50	0,912
Sorumluluk	398	38,322	3,439	28,000	43,000	8-50	0,863
Nevrotizm	398	17,879	4,146	8,000	27,000	8-50	0,876
Açıklık	398	37,457	4,006	28,000	43,000	8-50	0,883

Dışa dönüklük puan ortalaması 28,955 olup, bu boyutta en düşük puan 19, en yüksek puan ise 38 olarak belirlenmiştir. Bu boyutta puanlar 8 ile 50 arasında değişmektedir. Uyumluluk puan ortalaması 36,188 olarak bulunmuş, en düşük puan 27 ve en yüksek puan 43 olarak kaydedilmiştir. Bu boyutta puanlar 8 ile 50 arasında değişmektedir. Sorumluluk boyutunda, puan ortalaması 38,322 olup, en düşük puan 28 ve en yüksek puan 43 olarak belirlenmiştir. Bu boyutta da puanlar 8 ile 50 arasında değişmektedir. Nevrotizm puan ortalaması 17,879 olup, en düşük puan 8 ve en yüksek puan 27 olarak tespit edilmiştir. Puanlar 8 ile 50 arasında değişmektedir. Açıklık boyutunda, puan ortalaması 37,457 olarak bulunmuş, en düşük puan 28 ve en yüksek puan 43 olarak kaydedilmiştir. Bu boyutta da puanlar 8 ile 50 arasında değişmektedir.

Bu sonuçlar, babaların kişilik özelliklerinin çeşitli düzeylerde olduğunu göstermektedir. Dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve açıklık boyutlarında puanların genellikle yüksek olduğu ve geniş bir aralıkta dağılım gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu, babaların sosyal ilişkilerde aktif, başkalarıyla uyumlu, sorumluluk sahibi ve yeniliklere açık olma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Nevrotizm puanlarının ise daha düşük olduğu, yani babaların duygusal istikrarlarının yüksek olduğu ve stresle başa çıkma yeteneklerinin iyi olduğu söylenebilir.

Babaların doğum korkusuna ilişkin puan ortalamaları aşağıda detaylı bir şekilde sunulmaktadır.

Tablo 3. Doğum Korkusu Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Maks.	Ölçek Maks.	Min-	Alpha
Doğum Korkusu	398	51,792	12,100	32,000	70,000	17-85		0,878
Doğum Korkusu	398	36,603	9,833	19,000	54,000	12-60		0,865
Hastane Korkusu	398	15,188	4,273	8,000	25,000	5-25		0,856

Doğum korkusu toplam puan ortalaması 51,792 olup, bu boyutta en düşük puan 32 ve en yüksek puan 70 olarak belirlenmiştir. Puanlar 17 ile 85 arasında değişmektedir. Doğum süreci korkusu puan ortalaması 36,603 olarak bulunmuş, en düşük puan 19 ve en yüksek puan 54 olarak kaydedilmiştir. Bu boyutta puanlar 12 ile 60 arasında değişmektedir. Hastane korkusu boyutunda, puan ortalaması 15,188 olup, en düşük puan 8 ve en yüksek puan 25 olarak belirlenmiştir. Bu boyutta da puanlar 5 ile 25 arasında değişmektedir.

Bu sonuçlar, babaların doğum korkusunu farklı boyutlarda nasıl deneyimlediklerini ve her bir boyutta puanların dağılımını göstermektedir. Genel olarak, babaların doğum sürecine ilişkin belirgin bir korku yaşadıkları görülmektedir. Bu korkular, doğum süreci ve hastane ile ilgili endişelerden kaynaklanmaktadır. Babaların doğum sürecine yönelik korkularının, doğum süreci ve hastane ortamı hakkında daha fazla bilgi ve destek sağlanarak azaltılabileceği değerlendirilmektedir.

3.3 Kişilik Özellikleri ile Doğum Korkusu Arasındaki İlişkiler

Bu bölümde, babaların kişilik özellikleri ile doğum korkusu puanları arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4. Kişilik Özellikleri İle Doğum Korkusu Puanları Arasında Korelasyon Analizi

			Dışa Dönüklük	Uyumluluk	Sorumluluk	Nevrotizm	Açıklık
Doğum Korkusu	r	0,026	-0,224**	-0,466**	0,498**	0,222**	
Toplam	p	0,607	0,000	0,000	0,000	0,000	
Doğum Süreci Korkusu	r	-0,060	-0,196**	-0,455**	0,597**	0,210**	
	p	0,231	0,000	0,000	0,000	0,000	
Hastane Korkusu	r	0,212**	-0,183**	-0,273**	0,036	0,147**	
	p	0,000	0,000	0,000	0,476	0,003	

* $<0,05$; ** $<0,01$; Pearson Korelasyon Analizi

Tablo 5'te sunulan korelasyon analizi, kişilik özellikleri ile doğum korkusu puanları arasındaki ilişkileri göstermektedir. Doğum korkusu toplam puanı ile dışa dönüklük arasında zayıf pozitif bir ilişki ($r=0,026$, $p>0,05$) bulunmuştur, bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir. Uyumluluk ile doğum korkusu toplam puanı arasında ise orta düzeyde negatif bir ilişki ($r=-0,224$, $p<0,01$) tespit edilmiştir. Sorumluluk ile doğum korkusu toplam puanı arasında güçlü negatif bir ilişki ($r=-0,466$, $p<0,01$) görülmektedir. Nevrotizm ile doğum korkusu toplam puanı arasında güçlü pozitif bir ilişki ($r=0,498$, $p<0,01$) bulunmuş, açıklık ile doğum korkusu toplam puanı arasında ise orta düzeyde pozitif bir ilişki ($r=0,222$, $p<0,01$) tespit edilmiştir.

Doğum süreci korkusu ile dışa dönüklük arasında zayıf negatif bir ilişki ($r=-0,060$, $p>0,05$) bulunmuş, bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir. Uyumluluk ile doğum süreci korkusu arasında orta düzeyde negatif bir ilişki ($r=-0,196$, $p<0,01$), sorumluluk ile doğum süreci korkusu arasında ise güçlü negatif bir ilişki ($r=-0,455$, $p<0,01$) bulunmuştur. Nevrotizm ile doğum süreci korkusu arasında güçlü pozitif bir ilişki ($r=0,597$, $p<0,01$), açıklık ile doğum süreci korkusu arasında ise orta düzeyde pozitif bir ilişki ($r=0,210$, $p<0,01$) tespit edilmiştir.

Hastane korkusu ile dışa dönüklük arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki ($r=0,212$, $p<0,01$), uyumluluk ile hastane korkusu arasında ise orta düzeyde negatif bir ilişki ($r=-0,183$, $p<0,01$) bulunmuştur. Sorumluluk ile hastane korkusu arasında orta düzeyde negatif bir ilişki ($r=-0,273$, $p<0,01$), nevrotizm ile hastane korkusu arasında ise zayıf pozitif bir ilişki ($r=0,036$, $p>0,05$) bulunmuş, bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir. Açıklık ile hastane korkusu arasında ise zayıf pozitif bir ilişki ($r=0,147$, $p<0,01$) tespit edilmiştir.

Bu bulgular, belirli kişilik özelliklerinin doğum korkusu üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Özellikle sorumluluk ve uyumluluk gibi olumlu kişilik özellikleri, doğum korkusunu azaltmada etkili olabilirken, nevrotizm gibi olumsuz kişilik özellikleri doğum korkusunu artırabilir.

Bu bölümde, babaların kişilik özelliklerinin doğum korkusu toplam puanı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Aşağıdaki tablo, kişilik özelliklerinin doğum korkusu üzerine olan etkisini regresyon analizi ile göstermektedir.

Tablo 5. Kişilik Özelliklerinin Doğum Korkusu Toplam Üzerine Etkisi

Bağımsız Değişken	Standart Edilmemiş		Standart Edilmiş		t	p	%95 Güven Aralığı	
	Katsayılar		Katsayılar				Alt	Üst
	B	SE	β					
Sabit	51,735	7,433			6,961	0,000	37,123	66,348
Dışa Dönüklük	0,211	0,111	0,083		1,894	0,059	-0,008	0,429
Uyumluluk	-0,169	0,146	-0,056		-1,159	0,247	-0,455	0,117
Sorumluluk	-1,464	0,138	-0,416		-	0,000	-1,735	-1,192
					10,598			
Nevrotizm	1,231	0,117	0,422		10,568	0,000	1,002	1,460
Açıklık	0,912	0,116	0,302		7,879	0,000	0,684	1,139

*Bağımlı Değişken=Doğum Korkusu, $R=0,697$; $R^2=0,479$; $F=74,135$; $p=0,000$; Durbin Watson Değeri=0,135

Tablo 5'de kişilik özelliklerinin doğum korkusu toplamı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, dışa dönüklük kişilik özelliği doğum korkusu üzerinde pozitif yönde bir etkiye sahip olmasına rağmen, bu etki istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\beta=0,083$, $p=0,059$). Bu sonuç, dışa dönüklük düzeyinin doğum korkusunu anlamlı bir şekilde etkilemediğini göstermektedir.

Uyumluluk kişilik özelliği doğum korkusu üzerinde negatif yönde bir etkiye sahiptir, ancak bu etki de istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\beta=-0,056$, $p=0,247$). Bu bulgu, uyumluluk düzeyinin doğum korkusu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Sorumluluk kişilik özelliği, doğum korkusu üzerinde negatif yönde güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta=-0,416$, $p=0,000$). Bu sonuç, sorumluluk düzeyi yüksek olan babaların doğum korkusunun düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Nevrotizm kişilik özelliği, doğum korkusu üzerinde pozitif yönde güçlü ve istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta=0,422$, $p=0,000$). Bu bulgu, nevrozizm düzeyi yüksek olan babaların doğum korkusunun daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Açıklık kişilik özelliği de doğum korkusu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta=0,302$, $p=0,000$). Bu sonuç, açıklık düzeyi yüksek olan babaların doğum korkusunun daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Genel olarak, bu analiz, sorumluluk, nevrozizm ve açıklık kişilik özelliklerinin doğum korkusu üzerinde önemli etkilerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Sorumluluk kişilik özelliği doğum korkusu üzerinde negatif yönde anlamlı bir etki gösterirken, nevrozizm ve açıklık kişilik özellikleri pozitif yönde anlamlı etkiler göstermektedir. Modelin genel açıklayıcılığına bakıldığında, R kare değeri 0,479 olup, bu modelin doğum korkusundaki varyansın %47,9'unu açıkladığını göstermektedir.

Tablo 6. Kişilik Özelliklerinin Doğum Süreci Korkusu Üzerine Etkisi

Bağımsız Değişken	Standart Edilmemiş		Standart Edilmiş		t	p	%95 Güven Aralığı	
	Katsayılar		Katsayılar				Alt	Üst
	B	SE	β					
Sabit	28,120	5,556			5,061	0,000	17,196	39,044
Dışa Dönüklük	-0,111	0,083	-0,054		-1,332	0,184	-0,274	0,053
Uyumluluk	0,256	0,109	0,105		2,353	0,019	0,042	0,470
Sorumluluk	-1,217	0,103	-0,426		-11,782	0,000	-1,420	-1,014
Nevrotizm	1,311	0,087	0,553		15,057	0,000	1,140	1,483
Açıklık	0,683	0,087	0,278		7,897	0,000	0,513	0,853

*Bağımlı Değişken=Doğum Süreci Korkusu, $R=0,752$; $R^2=0,559$; $F=101,839$; $p=0,000$; Durbin Watson Değeri=0,141

Tablo 6'da, kişilik özelliklerinin doğum süreci korkusu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, dışa dönüklük kişilik özelliğinin doğum süreci korkusu üzerinde negatif yönde, ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir etkiye sahip olduğu görülmüştür ($\beta=-0,054$, $p=0,184$). Bu sonuç, dışa dönüklük düzeyinin doğum süreci korkusunu anlamlı bir şekilde etkilemediğini göstermektedir.

Uyumluluk kişilik özelliği doğum süreci korkusu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta=0,105$, $p=0,019$). Bu bulgu, uyumluluk düzeyi yüksek olan babaların doğum süreci korkusunun daha yüksek olduğunu göstermektedir. Sorumluluk kişilik özelliği ise doğum süreci korkusu üzerinde negatif yönde güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta=-0,426$, $p=0,000$). Bu sonuç, sorumluluk düzeyi yüksek olan babaların doğum süreci korkusunun düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Nevrotizm kişilik özelliği, doğum süreci korkusu üzerinde pozitif yönde güçlü ve istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta=0,553$, $p=0,000$). Bu bulgu, nevrozizm düzeyi yüksek olan babaların doğum süreci korkusunun daha yüksek olduğunu göstermektedir. Açıklık kişilik özelliği de doğum süreci korkusu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta=0,278$, $p=0,000$). Bu sonuç, açıklık düzeyi yüksek olan babaların doğum süreci korkusunun daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Genel olarak, bu analiz, uyumluluk, sorumluluk, nevrozizm ve açıklık kişilik özelliklerinin doğum süreci korkusu üzerinde önemli etkilerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Uyumluluk, nevrozizm ve açıklık kişilik özellikleri doğum süreci korkusu üzerinde pozitif yönde anlamlı etkiler gösterirken, sorumluluk kişilik özelliği negatif yönde anlamlı bir etki göstermektedir. Modelin genel açıklayıcılığına bakıldığında, R kare değeri 0,559 olup, bu modelin doğum süreci korkusundaki varyansın %55,9'unu açıkladığını göstermektedir.

Tablo 7. Kişilik Özelliklerinin Hastane Korkusu Üzerine Etkisi

Bağımsız Değişken	Standart	Edilmemiş	Standart	Edilmiş	t	p	%95 Güven Aralığı	
	Katsayılar	SE	Katsayılar	β			Alt	Üst
Sabit	23,616	3,208			7,361	0,000	17,308	29,923
Dışa Dönüklük	0,321	0,048	0,357		6,695	0,000	0,227	0,416
Uyumluluk	-0,425	0,063	-0,401		-	0,000	-0,549	-0,301
					6,762			
Sorumluluk	-0,247	0,060	-0,199		-	0,000	-0,364	-0,130
					4,147			
Nevrotizm	-0,080	0,050	-0,078		-	0,112	-0,179	0,019
					1,594			
Açıklık	0,229	0,050	0,214		4,576	0,000	0,130	0,327

*Bağımlı Değişken=Hastane Korkusu, $R=0,482$; $R^2=0,222$; $F=23,696$; $p=0,000$; Durbin Watson Değeri=0,129

Tablo 7'de, babaların kişilik özelliklerinin hastane korkusu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, dışa dönüklük kişilik özelliği hastane korkusu üzerinde pozitif yönde güçlü bir etkiye sahiptir ve bu etki istatistiksel olarak oldukça anlamlıdır ($\beta=0,357$, $p=0,000$). Bu bulgu, dışa dönüklük düzeyi yüksek olan babaların hastane korkusunun daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Uyumluluk kişilik özelliği, hastane korkusu üzerinde negatif yönde güçlü bir etkiye sahip olup, bu etki de istatistiksel olarak oldukça anlamlıdır ($\beta=-0,401$, $p=0,000$). Bu sonuç, uyumluluk düzeyi yüksek olan babaların hastane korkusunun düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Sorumluluk kişilik özelliği de hastane korkusu üzerinde negatif yönde bir etkiye sahiptir ve bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta=-0,199$, $p=0,000$). Bu bulgu, sorumluluk düzeyi yüksek olan babaların hastane korkusunun düşük olduğunu göstermektedir.

Nevrotizm kişilik özelliği ise hastane korkusu üzerinde negatif yönde bir etkiye sahip olmasına rağmen, bu etki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\beta=-0,078$, $p=0,112$). Son olarak, açıklık kişilik özelliği hastane korkusu üzerinde pozitif yönde bir etkiye sahip olup, bu etki de istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta=0,214$, $p=0,000$). Bu sonuç, açıklık düzeyi yüksek olan babaların hastane korkusunun daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Genel olarak, bu analiz, dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve açıklık kişilik özelliklerinin hastane korkusu üzerinde önemli etkilerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Dışa dönüklük ve açıklık kişilik özellikleri hastane korkusu üzerinde pozitif yönde anlamlı etkiler gösterirken, uyumluluk ve sorumluluk kişilik özellikleri negatif yönde anlamlı etkiler göstermektedir. Nevrotizm kişilik özelliği ise hastane korkusu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir. Modelin genel açıklayıcılığına bakıldığında, R kare değeri 0,222 olup, bu modelin hastane korkusundaki varyansın %22,2'sini açıkladığını göstermektedir.

4 SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmanın bulguları, babaların kişilik özelliklerinin doğum korkusu ile anlamlı ilişkiler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar, babaların dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve açıklık gibi kişilik özelliklerinde yüksek puanlar aldığını, nevrozizm düzeylerinin ise daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu durum, babaların genel olarak sosyal, uyumlu, sorumluluk sahibi ve yeniliklere açık bir yapıya sahip olduğunu, aynı zamanda duygusal olarak istikrarlı olduklarını ve stresle başa çıkma becerilerinin gelişmiş olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, sorumluluk kişilik özelliği, doğum korkusunu azaltan en önemli faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Sorumluluk düzeyi yüksek olan babaların, doğum sürecine daha hazırlıklı olduğu ve doğumla ilgili korkuları daha az deneyimlediği görülmektedir. Nevrotizm ise doğum korkusunu artıran en güçlü değişkenlerden biri olarak bulunmuştur. Nevrotizmi yüksek olan babaların doğum süreci ve hastane ortamına ilişkin daha fazla kaygı ve korku yaşadığı görülmektedir. Bu bulgular, nevrozizmin genel olarak yüksek stres ve kaygı düzeyleri ile ilişkili olduğunu ortaya koyan önceki araştırmalarla tutarlılık göstermektedir (Eysenck & Eysenck, 1985; Watson & Clark, 1984).

Bununla birlikte, uyumluluk kişilik özelliği ile doğum korkusu arasında orta düzeyde negatif bir ilişki bulunmuş, bu da uyumlu bireylerin daha az korku yaşadığını göstermiştir. Uyumluluğun, sosyal destek arayışını artırarak doğum korkusunu azaltabileceği önceki araştırmalarla uyumludur (McCrae & Costa, 2003). Açıklık boyutu ise doğum korkusu ile pozitif bir ilişki göstermiştir. Açıklık düzeyi yüksek bireylerin bilinmeyen deneyimlere açık olmalarına rağmen, doğum gibi öngörülemeyen süreçlere karşı kaygı duyabildiği düşünülmektedir (DeYoung, Peterson, & Higgins, 2005).

Doğum sürecine ilişkin korkuların alt boyutları incelendiğinde, doğum süreci korkusu ve hastane korkusu ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler, genel doğum korkusu bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Özellikle, nevrozizm doğum süreci korkusuyla güçlü bir pozitif ilişki gösterirken, sorumluluk ile negatif bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, dışa dönüklüğün doğum süreci korkusu üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamakla birlikte, hastane korkusuyla pozitif yönde bir ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Bu durum, dışa dönük bireylerin hastane ortamını yabancı ve stresli bulabileceğini düşündürmektedir.

Bu çalışmanın sonuçları, babaların kişilik özelliklerinin doğum korkusu üzerindeki etkisini vurgulamakta ve doğum sürecine yönelik psikososyal destek programlarının kişilik özellikleri dikkate alınarak tasarlanmasının önemini ortaya koymaktadır. Özellikle, doğum korkusunu azaltmaya yönelik müdahalelerde, nevrozizm düzeyi yüksek olan bireylerin daha fazla psikolojik desteğe ihtiyaç duyabileceği görülmektedir. Ayrıca, doğum sürecine hazırlık eğitimlerinin ve baba destek gruplarının, doğum korkusunu azaltmada etkili olabileceği önerilmektedir (Fenwick et al., 2015; Glover & Capron, 2017).

Sonuç olarak, bu araştırma, babaların kişilik özelliklerinin doğum korkusuna nasıl etki ettiğine dair önemli bulgular sunmakta ve gelecekteki araştırmalara rehberlik edebilecek veriler sağlamaktadır. Araştırma bulgularının, doğum sürecine yönelik psikososyal destek programlarının geliştirilmesi ve babaların doğum sürecine dahil edilmesi açısından önemli katkılar sunabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. New York: Routledge.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Boston: Pearson.
- Çivitci, A., & Arıcıoğlu, A. (2012). Kişilik özellikleri ve stresle başa çıkma tarzlarının depresyon ve kaygı üzerindeki yordayıcı etkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12, 1573-1594.
- DeYoung, C. G., Peterson, J. B., & Higgins, D. M. (2005). Sources of openness/intellect: Cognitive and neuropsychological correlates of the fifth factor of personality. *Journal of Personality*, 73(4), 825-858.
- Eysenck, H. J. (1990). Biological dimensions of personality. In L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 244-276). Guilford Press.

- Eysenck, H. J., & Eysenck, M. W. (1975). *Manual of the Eysenck Personality Questionnaire (junior and adult)*. Hodder and Stoughton.
- Fenwick, J., Gamble, J., Nathan, E., Bayes, S., & Hauck, Y. (2015). Pre- and post-partum levels of childbirth fear and the relationship to birth outcomes: A longitudinal study.
- Glover, V. (2001). The effects of prenatal stress on child behavioural and cognitive outcomes start at the beginning. *British Journal of Psychiatry*, 179, 89-91.
- Glover, V., & Capron, L. (2017). The effects of prenatal stress and anxiety on child outcomes. In J. G. Bremner & T. D. Wachs (Eds.), *Handbook of Infant Development* (3rd ed., pp. 207-220). Wiley.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lounsbury, J. W., & Gibson, L. W. (2009). *Personal style inventory: A work-based personality measurement system*. Knoxville, TN: Resource Associates.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1997). Conceptions and correlates of openness to experience. In R. Hogan, J. Johnson, & S. Briggs (Eds.), *Handbook of Personality Psychology* (pp. 825-847). Academic Press.
- Özkan, M. (1993). Anksiyete bozukluklarında tedavi. *Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medicine*, 18, 89-92.
- Premuzic, T. C. (2007). *Personality and individual differences*. Blackwell Publishing.
- Saisto, T., & Halmesmäki, E. (2003). Fear of childbirth: A neglected dilemma. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 82(3), 201-208.
- Salant, P., & Dillman, D. A. (1994). How to conduct your own survey. (*No Title*).
- Watson, D., & Clark, L. A. (1984). Negative affectivity: The disposition to experience aversive emotional states. *Psychological Bulletin*, 96(3), 465-490.